

ANKNYTNING OCH TRYGGHET I FÖRSKOLAN

– UR ETT PEDAGOGISKT PERSPEKTIV

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Mona Mahmoud
Marina Vasiljevic

2019-FÖRSK-G73

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket 210 hp
Svensk titel: Anknnytning och trygghet i förskolan- Ur ett pedagogiskt perspektiv
Engelsk titel: Attachment and safety in preschool- From a pedagogical standpoint
Utgivningsår: 2019
Författare: Marina Vasiljevic och Mona Mahmoud
Handledare: Susanne Klaar
Examinator: Jakob Billmayer
Nyckelord: Anknnytning, trygghet, förskola, pedagog

Sammanfattning

Inledning

Studien handlar om pedagogers syn på anknnytning och trygghet i förskolan samt hur pedagogerna resonerar och arbetar med anknnytning och trygghet i barngruppen. Denna studie lyfter fram hur betydelsefull pedagogernas arbete är för alla barn i förskolan. Studien bygger på teorier utifrån Bowlbys anknnytningsteori och Ainsworths trygghetscirkel som har legat till grund för studien. I diskussionen har teorierna kopplats samman med resultatet.

Syfte

Syftet med studien är att skapa större kunskap om pedagogernas resonemang om arbetet med anknnytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen.

Frågeställningar

1. Vad anser pedagogerna att anknnytning är och hur arbetar de för att skapa en trygg anknnytning till barnen?
2. Vilka olika strategier beskriver pedagogerna att de använder för att skapa trygghet och anknnytning?
3. Hur beskriver pedagoger att de bemöter barnen för att de ska känna sig trygga i barngruppen?

Metod

För att besvara studiens syfte användes kvalitativa intervjuer som metod med nio pedagoger. Undersökningarna genomfördes på två förskolor i södra Sverige. Efter transkriberingen analyserades resultatet fram. Samtliga deltagare presenteras med pseudonym namn i undersökningen.

Resultat

Resultatet av studien visar att det finns olika aspekter som påverkar anknnytning och trygghet i förskolan. Resultatet visar att pedagogerna är medvetna om hur man arbetar med anknnytning och hur man skapar trygghet. Pedagogerna beskriver vad anknnytning innebär och de är medvetna om hur man ska arbeta för att bygga upp anknnytning och för att skapa relationer mellan barn och pedagog. Resultatet av intervjuerna visar även att anknnytning och trygghet har en påverkan på utveckling och lärande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
SYFTE	2
FRÅGESTÄLLNINGAR	2
BEGREPPSDEFINITION	3
BAKGRUND	4
Inskolning.....	4
Pedagogens roll i relationer till barn	5-6
TERORETISKA RAM	7
Anknytnings teorins ursprung	7
Anknytningsmönster	7
Trygg anknytning	8
Undvikande anknytning.....	8
Ambivalent anknytning	8
Desorganiserad anknytning.....	8
Ainsworths Trygghetscirkel	9
METOD	10
Kvalitativ intervjuer	10
Urval och genomförande.....	10-11
FORSKNINGSETIK	12
Analys	13
Reliabilitet.....	13
Validitet	13-14
RESULTAT	15
Aktiviteter	15
Inskolning	15
knyta an.....	16
Rutiner för att skapa trygghet och anknytning.....	16-17
Pedagogens roll	17
Samspel	17

Samspel med barn för att skapa trygghet och anknytning	17
Samspel mellan pedagoger för en trygg miljö.....	17-18
Samspel med föräldrar för en trygg miljö	18
Trygghet	18-19
Relationer för att skapa trygghet och anknytning.....	19-20
Närvarande pedagog.....	20-21
Sammanfattning	21
DISKUSSION	22
Resultatdiskussion	22
Inskolning	22
Knyta an.....	22
Rutiner för att skapa trygghet och anknytning.....	23
Samspel	23
Trygghet	23-24
Relationer för att skapa trygghet och anknytning.....	24
Närvarande pedagog	24
Metoddiskussion.....	25
Didaktiska konsekvenser	26
Fortsatt forskning.....	27
REFERENSER	
BILAGOR	

INLEDNING

Många barn i Sverige är inskrivna i förskoleverksamheten som utgår till stor del av lärande och fostran. Utifrån politiska beslut har förskolan blivit en pedagogisk verksamhet som präglas av styrdokument och därför arbetar alla förskolor i Sverige utifrån läroplanen som är ett styrdokument för förskolans verksamhet (Ekström 2007 s. 1).

Läroplanen för förskolan (Lpfö98 rev. 2016, s. 5) ska

Förskolan lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnets och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet ” samt ska “Förskolläraren ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen ges goda förutsättningar att bygga upp varaktiga relationer och känna sig trygga i gruppen. (Lpfö98 rev. 2016, s. 13)

Pedagogernas arbete med anknytning är relevant då pedagogerna behöver vara medvetna om sitt bemötande mot barn och hur de ska ta tillvara på deras behov och skapa trygghet. Anknytning och trygghet är betydelsefullt för alla barn i förskolan och ju yngre ett barn är desto viktigare är anknytningen. Denna undersökning strävar efter att bidra med kunskap om anknytning eftersom om lärande ska ske bör barn känna sig trygga. Pedagogerna behöver fokusera på barns anknytning och stödja deras omsorg eftersom barn är i behov av en sekundär anknytningsperson på förskolan (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, s. 25).

Barn vistas en större del av dagen på förskolan och många börjar redan vid ett års ålder vilket innebär att de stöter på många olika pedagoger som de knyter an till. Skolverkets statistik visar att det aldrig gått så många barn i förskolan som det gör idag. År 2014 var det totalt 485 721 barn inskrivna och år 2017 var det 509 784 barn inskrivna i förskolan vilket motsvarar ungefär 83 % av alla barn som är mellan ett till fem år i Sverige (Skolverket 2017).

Det är omvälvande att börja på förskola eftersom det finns roliga leksaker, erfarna pedagoger och en miljö som är barnanpassad samt att barn möter många nya barn. Det är viktigt att pedagogerna finns som stöd för barnen så att de får en god anknytning. Ett betydelsefullt anknytningsband mellan barn och pedagoger krävs för att övergången från hemmet till förskolan blir så naturlig som möjligt (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 152-153). Broberg, Hagström och Broberg (2012, ss. 13-14, 33) belyser att anknytningsteorin bygger på samspel mellan anknytning och omvårdnad. Samspelet innebär att föräldrar eller en omvårdnadspersons vilja och förmåga att stärka barns behov men även beskydda, trösta och skapa trygghet i olika situationer vilket är en grund för att barn ska utforska, leka och lära (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 13-14, 33).

Under barns utveckling skapas kunskaper och erfarenheter om sitt eget, sina känslor och hur barn samspelar med andra människor. För att uppnå det krävs det att pedagogerna ser varje enskilt barn samt vilka behov de behöver. Barn utvecklas i snabb takt men vi får inte glömma att alla barn utvecklas olika vilket innebär att barn i samma ålder kan ha olika behov. Barns hjärnor är inte färdigutvecklade och de har inte lika stor förståelse om sig själv som vuxna. På förskolan kan det uppstå flera behov samtidigt därför är det viktigt att få en överblick över barngruppen och hantera det behov som är aktuella i stunden. För att barn ska känna sig viktiga, värdefulla och trygga är det viktigt att pedagogerna visar förståelse samt att pedagogerna är medvetna om att alla barn är olika men att de går igenom liknade faser även om det kan hända vid olika tillfällen (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 30-31; Grina 2015, ss. 29-30; Killén 2014, ss. 20-21).

SYFTE

Syftet med studien är att skapa större kunskap om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen.

FRÅGESTÄLLNINGAR

1. Vad anser pedagogerna att anknytning är och hur arbetar de för att skapa en trygg anknytning till barnen?
2. Vilka olika strategier beskriver pedagogerna att de använder för att skapa trygghet och anknytning?
3. Hur beskriver pedagoger att de bemöter barnen för att de ska känna sig trygga i barngruppen?

BEGREPPSDEFINITION

Här beskrivs några av de centrala begreppen i studien:

Anknytning- Enligt Broberg, Hagström och Broberg (2012, s. 36) innebär anknytning känslomässiga relationer mellan barn och vuxna. Anknytningen handlar om att samspela och att pedagogerna ska stödja varje barns behov och vara en trygghet för barnet.

Knyta an- Knyta an innebär att barn visar känslor och sin förmåga genom att knyta an till vuxna som bekräftar barns behov i omgivning (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 18).

Primär anknytning- Primär anknytningsperson innebär att barn knyter an till den fasta punkten som oftast är föräldrarna men det behöver inte vara så. Primär anknytningsperson har stor betydelse för barn i framtiden när barn utvecklar känslomässiga relationer (Broberg, Hagström & Broberg, 2012, s. 33).

Sekundär anknytning- Sekundär anknytning kommer efter den primära anknytningspersonen det kan vara pedagogerna på förskolan som blir sekundära anknytningspersoner för barnet (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 27-28).

Inskolning- Inskolning innebär introduktion till förskolan där barnet tillsammans med sina föräldrar får ta del av förskolan och vad det innebär att börja på förskolan. Barn är tillsammans med sina föräldrar under första tiden av inskolningen (Lindgren & Torro 2017, s. 8; Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 159- 161).

Pedagog- I begreppet pedagoger ingår alla barnskötare och förskollärare på förskolan som arbetar i barngrupp.

BAKGRUND

Avsnittet bygger på forskning och vetenskap och inleds med vad inskolning är och vad den första tiden på förskolan innebär. Därefter beskrivs pedagogens roll i relationer till barn som belyser betydelsen av den pedagogiska rollen i förskolan samt vilken inverkan pedagogerna har för barns anknytning.

Inskolning

Inskolning innebär en introduktion till förskolan där barn tillsammans med sina föräldrar får ta del av förskolan och vad det innebär att börja på förskola. För pedagogerna innebär det att ta emot familjen och påbörja skapandet av relationer samt knyta an till barnet. Under inskolningen behöver barn komma nära en anknytningsperson på förskolan. Det är viktigt att barn känner sig trygga redan från start och därför ska föräldrarna kunna vara i närheten för att stötta barnet. Författarna menar att det handlar om att knyta an till en pedagog på förskolan som blir barns trygga punkt i verksamheten (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 159- 161; Lindgren & Torro 2017, s. 8).

Vidare menar Broberg, Hagström och Broberg (2012, ss. 149-150) att inskolning har en stor påverkan på barn eftersom att börja på förskola kan innebära stress. Vistelsetiden på förskolan har även positiva effekter såsom utveckling av kognitiva färdigheter och sociala förmågor. För att pedagogerna ska uppfylla barns behov under inskolningen är det viktigt att pedagogerna finns tillgängliga som barnen ska vända sig till för att fullfölja anknytningssystemet i viloläge. Det bidrar till att barn fortsätter att leka och utforska. Broberg, Hagström och Broberg (2012, ss. 149-150) belyser tre olika syften med inskolningsperioden, det första är att barn ska bekanta sig med förskolans miljö, det andra syftet innebär att ge barn möjlighet till att lära känna minst en pedagog som under förskolevistelsen ska fungera som ersättning för föräldrarna. Det tredje syftet är att försöka vänja barn vid att klara sig utan sina föräldrar under dagarna på förskolan. Forskningen av Jovanovic, Brebner, Lawless och Young (2016, ss. 95-99) visar även att om barn ska utveckla trygghet under inskolningen är det viktigt att pedagogerna försöker förstå barnet och utgår från barns behov. Barn mellan ett till tre år har inte alltid det verbala språket vilket leder till att pedagogerna måste utgå från barns gester och ansiktsuttryck. Pedagogen och barnet bygger upp en anknytningsrelation genom att barnet ska kunna söka tröst hos en pedagog när barnet känner sig orolig. Pedagogerna ska finnas där och ta emot barn för att de ska kunna återvända till att utforska omgivningen i verksamheten. För att pedagogerna ska kunna möta varje enskilt barn i deras behov är det viktigt att vara på barns nivå för att utveckling och lärande ska ske. En studie som genomfördes av Jovanovic, Brebner, Lawless och Young (2016, ss. 95-99) som utförde 19 intervjuer med pedagoger där de fördes en dialog mellan pedagoger i mindre fokusgrupper. Resultatet av studien visar att pedagogerna ska skapa tillit till barn redan vid inskolningen för att kunna stödja och främja barns lärande och språkutveckling i tidig ålder.

Anknytning i tidig ålder kan få betydelse för barns kommande lärande. Commodari (2013, ss. 124-127, 131) lyfter fram inlärningsförmågan som en grund till att barn får det lättare vid övergången till skolan. Om barn inte skapar anknytning till en pedagog kan det innebära svårigheter för barns framtida skolgång när det handlar om inlärningsförmågan. Genom att det finns intressanta och lärorika miljöer i förskolan kan det hjälpa barn att stimuleras och utvecklas. Resultatet visar att sociala färdigheter och samspel mellan barn och pedagog bidrar till att barn uppmuntras till att delta i olika aktiviteter vilket stimulerar barns

inlärningsförmåga i tidig ålder. Enligt Läroplanen för förskolan (Lpfö98 rev. 2016, s. 9) ska förskolan sträva efter att varje barn "utvecklar sin nyfikenhet och sin lust samt förmåga att leka och lära".

Pedagogens roll i relationer till barn

Broberg, Hagström och Broberg (2012, ss. 262-264) belyser att om barn får uppleva anknytning i relevanta situationer med pedagogen kan det vidareutveckla trygghet hos barnen. Det är pedagogernas ansvar att ta initiativ till att skapa god anknytning. Forskarna belyser även att det är viktigt att knyta an till en sekundär anknytningsperson för att barn ska få möjlighet till att känna sig trygga när den primära anknytningspersonen är frånvarande. Broberg, Hagström och Broberg (2012, ss. 73-74) menar att kärnan i pedagogernas arbete är att skapa goda relationer och att övergå till att bli anknytningspersoner. När barn börjar på förskolan har de redan utvecklat anknytningsrelationer och byggt upp en inre arbetsmodell för hur barns samspel i anknytningssituationer ska fungera. Barns första anknytning med anknytningspersonerna speglar av vilka förväntningar barn har och hur de vill bli bemötta av pedagogerna (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 73- 74, 262-264).

Hur pedagogerna bemöter barn spelar roll för anknytningen. Pedagogers arbete med anknytning är något som Hagström (2010, ss. 99-101) belyser i sin avhandling och forskaren beskriver hur speciellt viktig anknytningsrollen mellan pedagog och barn till föräldrar med psykisk ohälsa är. En delvis annan infallsvinkel har den forskning som Broberg, Hagström och Broberg (2010, ss. 22-23) har genomfört som beskriver att pedagogerna har ett uppdrag som innebär att skapa trygga relationer till barn som ett komplement till föräldrarnas. Pedagogen är en värdefull anknytningsperson som ska stödja barn i olika situationer i verksamheten. Därför ska pedagogerna avsätta tid för att utveckla känslomässiga relationer till barn. När pedagogerna använder sina professionella kunskaper kan barn utvecklas och stimuleras i sitt lärande eftersom barn behöver känna trygghet och skapa tillit till pedagogerna. Quan- McGimpsey, Kuczynski och Brophy (2011, ss. 232-236, 239-241) belyser att förhållandet mellan pedagog och barn innebär att pedagogen ska ha ett professionellt synsätt gentemot barn samt att det uppstår känslomässiga relationer mellan barn och pedagog. I studien beskrivs det att pedagoger och barn tillsammans utvecklar ett anknytningsförhållande eftersom pedagogerna har en viktig roll som kompletterande anknytningsperson till barn. Vidare skriver Killén (2014, ss. 127- 128) att alla barn som börjar på förskolan är i behov av en eller flera anknytningspersoner som ska finnas nära dem. När barn känner sig hotat och anknytningssystemet sätts igång måste barn veta att det finns en pedagog tillgänglig som kan skydda och trösta dem.

Killén (2014, ss. 127- 128) belyser relationskompetens som är viktigt att arbeta med som pedagog. Genom relationer kan pedagogerna stötta barn i deras utveckling och vara mer tillgängliga för de barn som behöver mer stöd. Pedagogerna ska ta barns perspektiv utifrån relationskompetenser som innebär att kunna förstå barn utifrån deras upplevelser och göra barn förstådda genom att visa empati. Å andra sidan kan förmågan att lyssna och sätta sig in i barns situationer handlar om hur pedagogernas egna mentaliseringsförmåga som innebär vilken anknytningserfarenhet pedagogen tidigare haft. Men det betyder inte att pedagogen inte kan utveckla relationskompetens. Således betraktas pedagoger som värdefulla anknytningspersoner som kompletterar den anknytning som barn har till sina föräldrar sedan tidigare. Det krävs både tid, kunskap om barns utveckling och lärande för att skapa relationer (Killén 2014, ss. 127- 128).

Vidare visar Hagström (2010, ss. 16, 84-85) att ju yngre ett barn är och beroende på hur lång vistelsetiden på förskolan är desto mer utvecklar barnen relationer till pedagogerna och relationerna blir allt mer lik de relationer som barn har till sina föräldrar. Det medför att pedagogernas förmåga att knyta an både fysiskt och känslomässigt blir betydelsefullt för barn. Forskaren har använt en narrativ metod med fokus på pedagogernas berättelser för att samla in data för att få en inblick i pedagogernas utveckling som anknytningspedagog. Pedagogerna använde loggböcker för att skriva ner sina tankar och reflektioner kring anknytningsbeteende, kontakt, samspel samt relationsutveckling. Hagström (2010, ss. 16, 84-85) har tagit del av pedagogernas loggböcker och en gång per termin fördes samtal mellan forskaren och varje enskild pedagog.

Samtalen genomfördes utifrån pedagogernas berättelser där pedagogerna berättar om sin egen utveckling som anknytningspedagog. Pedagogernas arbete med barn resulterar i att de utvecklar en större teoretisk förståelse för betydelsen av anknytning mellan barn och pedagog (Hagström 2010, ss. 16, 84-85). Vidare belyser pedagogerna att det är viktigt att kunna förstå barns känslor, tolka och besvara känslorna. Pedagogerna anser att som kompletterande anknytningspedagog ska man vara lyhörd, närvarande, tålmodig, nyfiken, känslomässig. Pedagogernas syn på sin egen utveckling sammanställdes utifrån deras kunskaper och pedagogerna fick en ökad förståelse för anknytning och istället för tyckande utvecklade pedagogerna förståelse för anknytning i den vardagliga verksamheten (Hagströms 2010, ss. 173, 187-188). Således visar vår genomgång av forskning att det är väsentligt att pedagogerna främjar sitt bemötande och att det inte krävs mycket för att skapa nära relationer. Pedagogerna behöver vara känslomässigt engagerade, bemöta barn med förtroende och vara lyhörda för att kunna utveckla en anknytning.

I studien av Quan- McGimpsey, Kuczynski och Brophy (2011, ss. 232-237) är syftet att ta reda på vilka uppfattningar pedagogerna har om nära relationer med barn i verksamheten. Forskarna genomförde och analyserade intervjuer med 24 förskollärare som arbetar med barn mellan tre till fem år. För att kunna skapa trygghet i verksamheten bör pedagogerna ses som alternativa anknytningspersoner. Även om förhållandet mellan pedagog och barn kan skiljas från föräldrarnas förhållande till barnet kan det också finnas många likheter. För att skapa trygga relationer krävs det tid, engagemang samt samspel i olika förhållningssätt. Vidare beskriver Commodari (2013, ss. 123-127) att förskolan är viktig och kan bidra till att barn skapar och utvecklar kognitiva och sociala erfarenheter med hjälp av förskollärare. Forskaren vill ta reda på hur förskollärarna arbetar för att utveckla barns erfarenheter. För att ta reda på det användes observationer som redskap, 152 barn observerades och forskaren utgick från ett frågeformulär om anknytning.

För att Kinnari (2014, ss. 37-46) skulle ta reda på vad förskollärarna har för kunskaper kring barn med anknytningssvårigheter användes kvalitativa intervjuer med förskollärare som arbetar med barn mellan noll till tre år. Resultatet av studien visar att förskollärarna behöver vara mer medvetna om sin yrkesroll och att utveckla sina erfarenheter för att kunna hantera barn med anknytningssvårigheter och för att dessa barn sedan ska kunna utveckla en trygg anknytning. I forskning om anknytning synliggörs vikten av att pedagogerna skapar goda relationer med barn och att pedagogerna ska prioriterar sitt bemötande mot dem. Hagström (2010, s. 194) och Kinnari (2014, s. 38) beskriver att förskollärarna har en viktig roll när det gäller att stödja barn i deras tidiga ålder.

TERORETISK RAM

Kapitlet ger en översikt om anknytningsteori som ligger till grund för studien. Teorin bygger på hur barn förhåller sig till omsorg och närhet och har utvecklats av John Bowlby och Mary Ainsworth. Därefter redogörs det för anknytningsteorins ursprung, följt av en beskrivning om de olika anknytningsmönster, därefter beskrivs trygghetscirkeln. Teorierna som används i studien kopplas till syftet och frågeställningarna. Anknytningsteorin är användbar i studien eftersom den är relevant för att syftet är att skapa större kunskap om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen.

Anknytningsteorins ursprung

John Bowlby är grundaren till anknytningsteorins uppkomst och på 1950-talet kom anknytningsteorin. Bowlby började arbeta med tidiga separationer där han studerade barn som skiljs från sina föräldrar i samband med sjukhusbesök. För att kunna ta reda på hur barn upplever separationen från sina föräldrar använde Bowlby sig av observationer (Broberg, Hagström & Broberg 2012, s. 34). Observationerna dokumenterades med hjälp av filminspelning och resultatet visade att barn påverkas av att bli lämnade av sina föräldrar. Bowlby menar att separation och vanvård i tidig ålder kan medföra konsekvenser för barns senare utveckling i livet därför är det viktigt att pedagogerna är medvetna och kan vara tillgängliga för dessa barn (Broberg, Hagström & Broberg 2012, s. 35).

Enligt Broberg, Hagström och Broberg (2012, s. 33) utvecklas anknytningen stegvis under barns första levnadsår. Under det första levnadsåret skapar barn de första relationerna till sina föräldrar. Primär anknytningsperson innebär att barn knyter an till en av föräldrarna som blir barns primära anknytningsperson men det behöver inte alltid vara föräldrarna som blir primär anknytningsperson. Det har stor betydelse för barn i framtiden när barn utvecklar känslomässiga relationer. Människan har under alla sina levnadsår varit beroende av sociala gemenskaper. Många barn har stor erfarenhet av att skapa relationer med flera personer.

Förskolan är ett komplement till föräldrarna vilket bidrar till att pedagogerna blir en sekundär anknytningsperson när den primära inte är närvarande. För att kunna skapa en trygghet behöver barn knyta an till en sekundär anknytningsperson på förskolan och när det har byggts upp ökar barns utforskningssystem och leken drar igång. Forskning visar att barn trivs bättre i förskolan om de har byggt upp en sekundär anknytning till minst en pedagog. De flesta barn har skapat relationer med minst en person innan de fyllt två år (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 27-28; Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 64-65).

Anknytningsmönster

Mary Ainsworth är den andra grundaren till anknytningsteorin och fokuserade till mestadels på trygghetsdelen av anknytningsteorin. Ainsworth delar in anknytning i fyra delar som består av olika mönster och som beskriver barns anknytning; trygg anknytning, undvikande anknytning, ambivalent anknytning och desorganiserad anknytning (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 34, 51). För att möta alla barns behov är det betydelsefullt att pedagogerna

känner till anknytningsmönsterna och utgår från dessa för att tillgodose alla barns behov i förskolan. Ur ett barnperspektiv är dessa mönster relevanta att belysa för att sedan som pedagog kunna veta hur dessa barn ska bli bemöta och tillgodosedda. Dessa mönster hjälper även pedagogerna att förstå barnets beteende och behov samt hur pedagogerna ska bemöta dessa behov.

Trygg anknytning

Trygg anknytning innebär att barn är nyfikna och vågar utforska omvärlden. Barn vet om att de kan återvända till sina trygga anknytningspersoner om det skulle behövas vid till exempel skydd. Barn med trygg anknytning har lättare för att ta till sig av pedagogernas tillsägelser och dessa barn deltar mer i leken. Barn som har en trygg anknytning skapar en god relation till sig själv och barnet upplever att de har kompetenser för att utveckla en stark självkänsla. När barn upplevt tillräckligt med erfarenheter av att omvårdnadspersoner finns tillgängliga för barnet skapas det en trygg anknytning (Grina 2015, s. 44).

Undvikande anknytning

I den undvikande anknytningen innebär det att barn visar att de inte är i behov av att använda föräldrarna som en trygghet. Barnet har lärt sig att klara sig själv och visar inget tecken på behov av närhet från sin primära anknytningsperson. Barn som utvecklar undvikande anknytning får inte sina behov tillgodosedda och de har lärt sig att de inte blir tröstade när de håller något utan håller sina behov för sig själv och väljer att vara i sin ensamhet samt stänger av känslomässiga aspekter (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 52-53). Dessa barn kan upplevas som obekväma med andra barn och leker ofta ensamma. Barn utvecklar inte känslomässiga relationer till pedagogerna på förskolan däremot kommer barn till pedagogerna i situationer när barn behöver hjälp och när barn fått hjälp återvänder de tillbaka till leken (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 77-78).

Ambivalent anknytning

Ambivalent anknytning utvecklas i samspel med föräldrarna där föräldern ibland omhändertar barnet men ibland avvisar föräldrarna barnet när de söker tröst eller hjälp. Barn skapar därför osäkerhet och känner sig övergivna. Föräldern kan inte sätta sig in hur barnet känner sig, många barn blir rädda för att bli övergivna och därför undviker barn att skapa nära relationer (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 53-54, 79-80; Grina 2015, ss. 47-48). Föräldrarna är ibland närvarande och ibland frånvarande och barn vet inte hur de ska bli bemöta. Ambivalent anknytning innebär att barn i förskolan inte har lika lätt för att leka och utforska. Ambivalenta barn är i behov av vuxenkontakt och kommer lägga stor energi på att kontrollera var anknytningspersonen befinner sig (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 53-54, 79-80; Grina 2015, ss. 47-48).

Desorganiserad anknytning

Skillnaden mellan desorganiserad anknytningsmönster och de andra anknytningsmönsterna är att de barn som utvecklar desorganiserad anknytning innebär det att samspelet mellan barn och föräldrar inte fungerar. Dessa barn upplevs som rädda, förvirrande och det är svårt att förstå deras beteende. Senare kan barn utveckla ett kontrollerande beteende såsom att agera på ett aggressivt sätt eller styra alla i sin omgivning. Å andra sidan kan dessa barn bli motsatsen till aggressiv och de värnar om sin omgivning (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, s. 107; Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 54-55).

Bowlby (2010 ss. 149-150) menar att barn med desorganiserad anknytning har föräldrar som har ett förflutet av psykiskt påfrestande händelser i livet därför tillgodoses inte barnets behov.

Föräldrarna till dessa barn har en tendens att inte skapa ett känslomässigt förhållande till sina barn. En god anknytning skapar trygghet.

Ainsworths Trygghetscirkel

Brandtzaeg, Torsteinson och Öiestad (2016, ss. 22- 39) beskriver trygghetscirkel som består av två olika delar; den nedre delen som är säker hamn samt den övre delen som innebär trygg bas. Dessa två delar skapar tillsammans trygghetscirkeln. I den övre delen handlar det om att utforska världen. Barn är i behov av att skapa erfarenheter om sin omgivning och de personer som befinner sig där och det bidrar till att barn utvecklar nyfikenhet på omgivningen och personerna som befinner sig där. Trygghetscirkeln ligger till grund för pedagogernas arbete på förskolan eftersom när barn är i behov av trygghet ska pedagogerna finnas och skydda barnen. Nyfikenhet är grundläggande för barn och det driver barns kompetens framåt. När barn utvecklar trygghet ser de sig själv som en individ samt vågar utforska omgivningen. Barn är i behov av en vuxen för att kunna fullfölja utforskningsområdet eftersom vuxna ska skapa fysisk trygghet hos barn och vara tillgängliga för barn samt hjälpa de i farliga situationer. Om det finns vuxna i barns närhet som bekräftar barnen bidrar det till att barn utvecklar trygghet (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 22- 39).

I den nedre delen handlar det om anknytningsbehov vilket innebär att se barns behov och skydda dem. Barn är i behov av trygghet och när barns föräldrar inte är närvarande blir pedagogerna en trygg punkt eftersom barn behöver fylla på den känslomässiga bägaren. När barn befinner sig i den nedre delen av trygghetscirkeln är de i behov av att bli tröstade, skyddade och bli bemötta (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 39-46).

Broberg, Hagström och Broberg (2012, ss. 44-45) beskriver att trygghetscirkeln är kärnan i anknytningsteorin som innebär relationer och olika aspekter samt de förhållningssätt som behövs vid anknytning. Relationer mellan pedagog och barn skapas när barn känner sig trygga och vågar utforskar sin omvärld. För att tillgodose varje barns behov är det gynnsamt att använda sig av olika aspekter och förhållningssätt. Det finns två aspekter som kan uppkomma när barn känner sig otrygga. Den första aspekten är att barn binder fast sig vid en vuxen och lämnar inte den trygga basen. Den andra aspekten är att barn undviker den trygga hamnen hos den vuxna genom att barnet känner att de inte är i behov av att öka sina känslor eller säkerhet. Genom att få en negativ relation till en vuxen kan det skapa otrygghet för barn vilket bidrar till att utforskningsförmågan minskar och barn blir osäkra i sökandet av vuxna. Som pedagog behöver man arbeta utifrån trygghetscirkeln för att kunna skapa trygghet i barngruppen. När barn är på förskolan ska pedagogerna ersätta föräldrarnas roll vilket medför att pedagogerna får en plats i trygghetscirkeln och ska finnas för barnen (Broberg, Hagström & Broberg 2012, ss. 45-46). Enligt trygghetscirkeln beskrivs trygghet som det mest väsentliga för barn och trygghet är en förutsättning för att sedan kunna knyta an och skapa relationer.

METOD

I kapitlet som följer kommer val av metod beskrivas och hur materialinsamlingen genomfördes samt motivering av urvalet som använts i studien. Vidare redogörs för vilka etiska aspekter som kommer belysas samt bearbetningen av analysmetoden. Slutligen redogörs studiens reliabilitet och validitet. Valet av metod valdes för att ta reda på studiens syfte som är att skapa större kunskap om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen.

Kvalitativa interjuver

I studien har vi använt oss av kvalitativa interjuver som innebär att således ställa öppna frågor vilket ger respondenterna möjlighet att med egna ord formulera svaren. Därefter bryts datamaterialet ner för att koda svaren i huvudkategorier och underkategorier (Brinkjaer & Høyen 2013, s. 106). I studien förhåller vi oss till hermeneutik genom att vi ska få en djupare förståelse kring pedagogernas svar samt att vi vill förstå hur pedagogerna resonerar kring anknytning och trygghet i förskolan (Brinkjaer & Høyen 2013, s. 74). I den aktuella studien innebär valet av metod att kunna besvara studiens syfte och frågeställningar genom att genomföra kvalitativa intervjuer med pedagoger. I genomförandet av undersökningen användes enskilda intervjuer med målgruppen pedagoger. Genom att intervjua en pedagog i taget underlättade fokus på vad som sägs och att vara fullt närvarande (Bryman 2018, ss. 261-262). För att kunna besvaras syftet användes en semistrukturerad metod med öppna frågor (se bilaga 2) det vill säga frågor som inte har något givet svar, en fråga som oftast inleds med ”hur tänker du här”, och ”vad anser du” är frågor som kan leda. Doverborg och Pramling Samuelsson (2012, ss. 18-19, 34) anser att metoden ger pedagogerna större möjlighet att besvara frågorna med egna svar. Genom att använda sig utav öppna frågor tillåts respondenterna att utan styrning framföra tankar och känslor vilket inte är möjligt i en sluten fråga där det finns två eller flera svarsalternativ som till exempel ”ja” eller ”nej”. Genom intervjuerna tar vi del av pedagogernas sätt att se på anknytning och trygghet i förskolans verksamhet och i analysen kan vi synliggöra olika betydelsebärande begrepp. Syftet var inte att ta reda på hur många som ser det på olika sätt utan kvalitativa intervjuer handlar främst om att försöka sätta sig in och förstå respondenternas resonemang kring anknytning och trygghet (Ryen 2004, s. 77; Trost 2014, s. 53).

Urval och genomförande

Målgruppen bestod av verksamma förskollärare och barnskötare. I studien intervjuades nio pedagoger som deltog i undersökningen. Intervjuerna genomfördes på olika förskolor i två kommuner i södra Sverige. Varför det blev dessa förskolor var ett bekvämlighetsurval då vi bor nära dessa kommuner. Vi ringde slumpmässigt till olika förskolechefer i kommunerna. Det var några förskolechefer som tackade nej och några som inte svarade. Två förskolor svarade och valde att medverka i studien. Trost (2014, s. 140) beskriver bekvämlighetsurval som ett vanligt och praktiskt urval genom att ta kontakt med förskolechefer i närliggande områden. Studien strävade efter variation i urvalet genom att använda sig av både förskollärare och barnskötare.

Tabell 1. *Deltagarna i intervjuerna*

Pseudonym namn	Utbildning	Verksamma i yrket
Lisa	Förskollärare	23 år
Agneta	Förskollärare	28 år
Sara	Förskollärare	13 år
Jeanette	Förskollärare	36 år
Gunnel	Barnskötare	18 år
Mirela	Barnskötare	5 år
Fatima	Barnskötare	4 år
Maria	Förskollärare	2 år
Karina	Förskollärare	20 år

Genomförandet av undersökningen började med att ringa till förskolechefer runt om i södra Sverige, fem olika förskolechefer kontaktades. Några av förskolecheferna svarade inte resterande två förskolechefer svarade och tackade ja till att medverka i studien. Därefter skickades missivbrev ut (se bilaga 1) till de som tackat ja till att delta. Vidare besöktes förskolorna och vi presenterade oss, informerade om studiens syfte samt bestämde tid och plats för genomförandet av intervjuerna. Pedagogerna fick ta del av missivbrevet och skriva under samtyckesblanketten.

Innan intervjuerna fick respondenterna ta del av missivbrevet igen för att säkerställa att pedagogerna vet vilka etiska principer som gäller. Under intervjuerna användes ljudupptagning och anteckningar i ett frågeformulär (se bilaga 2). Intervjuerna genomfördes på respektive arbetsplats i lokaler som var tillgängliga och där ingen kom in och störde under pågående intervjuer. Lantz (2014, ss. 91-96) beskriver att det inte finns några angivna regler hur rummet ska vara utformat. Däremot anser Lantz (2014, ss. 91-96) att det kan vara viktigt att fundera på hur intervjuare eller den som blir intervjuad påverkas av rummet. Varje intervju började med bakgrundsfrågor till respondenterna såsom ålder, utbildning samt hur länge respondenterna varit verksamma i yrket. Detta för att skapa en god stämning innan intervjufrågorna. Därefter ställdes frågor ur frågeformuläret om anknytning och trygghet i förskolan. Intervjuernas längd varierade men varade cirka 20-30 minuter. I slutet av varje intervju ställdes frågan "Finns det något mer du vill tillägga innan vi avslutar?" varje respondent fick möjlighet till att tillägga något mer och förtydliga om det önskades. När alla intervjuer hade genomförts transkriberades och analyserades det insamlade materialet.

FORSKNINGSETIK

För att säkerställa de etiska principerna skickades information om vilka vi är och om undersökningen via mejl till förskolecheferna innan genomförandet. Förskolecheferna informerade pedagogerna som skulle delta. Pedagogerna besöktes innan studiens genomförande där information gavs om oss, vår utbildning, syfte med studien samt vilken metod som skulle användas. Pedagogerna fick också ta del av missivbrevet och godkänna sitt samtycke skriftligt. Studien utgick från de etiska principerna vars syfte är att skapa normer mellan forskaren och respondenter samt att forskaren ska få ett underlag för reflektion och insikter i sitt ansvar. Löfdahl (2015, ss. 32-37) beskriver att det är viktigt att ta hänsyn till alla som deltar i studien samt att ingen ska känna sig utpekad eller bli annorlunda behandlad oavsett om man medverkar i studien eller väljer att inte medverka.

Bryman (2018, ss. 170-171) belyser fyra olika krav inom forskningsetik som är nyttjandekrav, samtyckeskrav, konfidentialitet och informationskrav.

Nyttjandekrav innebär att personuppgifter som samlas in för forskningen endast får användas i förebyggande syfte och det får inte användas i andra sammanhang. Nyttjandekravet ska klargöras för respondenterna innan studien genomförs. Nyttjandekravet har tillgodosetts då det insamlade materialet endast används i studien. Intervjumaterialet förvarades i säkerhet samt att det förstörs efter studien (Bryman 2018, s. 171).

Bryman (2018, s. 170) beskriver att samtyckeskravet innebär att respondenterna själva bestämmer över sitt deltagande i studien. Respondenterna har rätt till att avbryta sitt deltagande när som helst och utan anledning. Om respondenterna skulle avbryta sitt deltagande måste forskaren förstöra det insamlade materialet från den aktuella personen. Samtyckeskravet tog vi hänsyn till genom att respondenterna lämnade samtycke både muntligt och skriftligt innan genomförandet.

Konfidentialitet innebär att det är viktigt att forskaren behandlar informationen med största säkerhet där personuppgifter inte ska komma till skada eller komma ut till obehöriga och konfidentialitet innebär tystnadsplikt och sekretess (Bryman 2018, ss. 170-171). I kvalitativa undersökningar får vi specifik information om respondenten, även i dessa studier ska respondenterna vara säkra på att de är anonyma. I studien ska inga riktiga namn framgå utan pseudonymer ska användas vilket innebär att det riktiga namnet byts ut till påhittade namn. Vid en kvalitativ studie är det oftast detaljerade data som samlas in och urvalet och data beskrivs omfattande. Det är viktigt att man ser till att informationen inte kan kopplas till den specifika personen eller förskolan därmed ska inga riktiga namn eller ålder på personerna redovisas i studien (Christoffersen & Johannessen 2015, ss. 80-81). Konfidentialitet uppfylldes genom att respondenterna information bevarades på en säker plats.

Forskaren ska informera respondenterna om studiens syfte, vilka villkor som gäller för respondenterna samt att deltagandet i intervjuerna är frivilligt. Utifrån informationskravet skrevs ett informationsbrev till pedagogerna där vi informerade om oss själva, vår studie, förväntningar av respondenterna samt respondenternas rättigheter. Det är även viktigt att uppgifterna som framkommer under undersökning endast används till studiens syfte. Innan intervjuerna genomfördes informerades respondenterna om detta (Bryman 2018, s. 170).

Analys

Under denna rubrik presenteras analysen och beskriver bearbetningens tillvägagångssätt. Vid kvalitativa analyser finns det många tillvägagångssätt att angripa de insamlade data. Rennstam och Wästerfors (2014, s. 198) beskriver att kodning av intervjuer innebär att befinna sig nära det insamlade materialet och att läsa av intervjufrågorna efter varandra. Syftet med att analysera det insamlade materialet är att kunna skapa struktur och arbeta vidare. När intervjuerna genomförts transkriberades de genom att lyssna igenom de inspelade materialet. Inspelning är ett gynnsamt alternativ då vi lyssnade igenom alla intervjuer och därmed missades ingen viktig information. Enligt Alvehus (2014, s. 85) kan inspelning vid intervjuer upplevas som trygghet för den som blir intervjuad vilket bidrar till att respondenten vet att det som sägs i intervjuerna finns beskrivet ordagrant. Därefter skrev vi ner en fråga i taget och varje respondents svar under frågan för att kunna se likheter och skillnader mellan respondenternas svar. Sedan markerades nyckelbegrepp (inskolning, rutiner, samspel, relationer, trygghet, knyta an och närvarande pedagog) i varje svarsalternativ med olika färgpennor och då sågs gemensamma nämnare som placerades in i underkategorier som observerades under kodningen samt vilket av respondenternas svar som kunde kopplas till de olika frågeställningarna och till studiens syfte. När vi analyserade det insamlade datamaterialet var syftet att göra det insamlade materialet begripligt i förhållande till studiens syfte. Genom att utgå från frågeställningarna och sortera det insamlade materialet samt gruppera svaren i underkategorier i resultatet (Malmqvist 2007, ss. 123-126). I analysen arbetade vi noggrant med att få fram ett resultat som besvarar hur pedagogerna resonerar kring anknytning och studiens frågeställningar genom att organisera och bryta ner data som samlats in och kunna ta ut meningsfulla resultat ur en mängd insamlad data. Utifrån intervjuerna sållades information bort som inte var relevant för studiens syfte (Fejes & Thornberg 2015, ss. 34-35). Utifrån underkategorierna som registrerades vid analysen av det insamlade datamaterialet fann vi olika kategorier. Begreppen presenteras i resultatet som underrubriker för att besvara studiens syfte: inskolning, knyta an, rutiner för att skapa trygghet och anknytning, samspel med barn för att skapa trygghet och anknytning, samspel mellan pedagoger för en trygg miljö, samspel med föräldrar för en trygg miljö, trygghet, relationer för att skapa trygghet och anknytning samt närvarande pedagog.

Reliabilitet

Reliabilitet betyder tillförlitlighet vilket innebär hur resultatet från undersökningen kan bli likadan om den skulle göras om på nytt. Reliabilitet handlar om hur pålitlig och tillförlitlig mätningen är i studien och hur den genomförts. Redovisning av arbetet ska beskriva genomförande och tillvägagångssättet. Det insamlade datamaterialet ska vara kritiskt granskat och analyserat. När studien genomfördes var det viktigt att tänka på att ha en hög reliabilitet och att metoden kan användas på samma sätt då vi beskrivit genomförandet (Bryman 2018, ss. 72, 207-211). Under intervjuerna deltog båda intervjuerna och båda antecknade var för sig vilket bidrar till ökad tillförlitlighet i studien till skillnad från om vi hade delat upp intervjuerna och genomfört dem separat. Genom att vi använde oss av ljudupptagning under intervjuerna ökade reliabiliteten i studien istället för att tolka anteckningarna kunde vi gå tillbaka och lyssna igenom inspelningarna flera gånger (Kihlström 2007, ss. 231-232).

Validitet

Validitet står för giltighet som innebär en bedömning av om studien som hänger ihop eller inte. En forskning som är trovärdig har en hög validitet. För att studiens syfte ska besvaras är det viktigt att tänka på att få fram information om studiens syfte och inget annat. Det bidrar

till att studiens giltighet och validitet blir hög. Det är viktigt att använda sig av lämplig metod, lämpliga intervjufrågor som besvarar studiens syfte och frågeställningar samt att analysera det som framkommit för att få en ökad förståelse om ämnet (Roos 2015, ss. 53-55). Validitet kan användas på olika sätt inom kvalitativ forskning. Det handlar i grund och botten om hur trovärdig studien är. Inom forskningsområdet handlar det om att ta hänsyn till vilken studie som har genomförts och kunna få fram resultat som är användbart och giltigt (Bryman 2018, ss. 72-73). Innan intervjuerna genomfördes provades ljudupptagningen flera gånger för att garantera att det skulle fungera vid intervjutillfällena och vi provade att genomföra intervjuerna på varandra för att öva inför intervjutillfällena (Kihlström 2007, s. 231).

RESULTAT

I följande avsnitt redovisas resultatet av det insamlade datamaterialet som ligger till grund för studiens syfte. Materialet har undersökts och kategorier har analyserats fram. Resultatet bygger på intervjuer med pedagoger som nämns med pseudonymer i studien. Citat från respondenterna presenteras i blockcitat. Resultatet presenteras utifrån kategorier som framkommit under analysen och som besvarar syftet som är att skapa större kunskap om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen. Under aktivitet redovisas resultatet av inskolning, knyta an och rutiner. Under pedagogens roll lyfts samspel, trygghet, relationer som avslutning beskrivs närvarande pedagog.

Aktiviteter

Nedan redogörs det för inskolning, knyta an och rutiner. Pedagogerna beskriver att inskolning och rutiner är strategier för att skapa trygghet och anknytning i verksamheten.

Inskolning

Något av det mest grundläggande som pedagogerna uttrycker är att inskolning har en stor betydelse för trygghet och anknytning. Samtliga respondenter beskriver att det krävs en väl genomförd inskolning för att barn ska få en gynnsam tid på förskolan.

Vid inskolning knyter man an mycket. När man skolar in små barn har de aldrig blivit lämnade därför är det viktigt att tänka på anknytningen för dessa barn.

(Agneta 2018)

Det är under inskolning som anknytning och trygghet börjar byggas upp och pedagogerna skapar förtroende och tillit till barn. Pedagogerna betonar att det är under inskolningen den första kontakten med barn och föräldrar sker.

Barn är olika, vissa barn har en tunn tråd, vissa har en kedja. Vissa barn är avvaktande och iakttar medan andra barn går till en vuxen direkt vid inskolningen.

(Karina 2018)

Vissa respondenter har introduktionssamtal med föräldrarna innan inskolningen där föräldrar själva eller med barnet får komma till förskolan och hälsa på. Det finns flera olika strategier som pedagoger utgår ifrån under inskolningen för att skapa anknytning. På en av förskolorna används tredagars inskolning där föräldrar är tillsammans med barnet. Den fjärde dagen lämnas barnet en kort stund. En strategi som den andra förskolan arbetar utifrån är att de utgår från en trygghetsblankett som föräldrarna fyller i innan barnet börjar förskolan. I trygghetsblanketten beskriver föräldrarna barnets rutiner hemifrån. Den andra förskolan använder en annan strategi som är hembesök där ansvarspedagogen innan inskolning hälsar på hemma hos barnet där den första kontakten sker.

Att man känner att man skapar anknytning genom att träffa familjen i deras hemmiljö. Dag två när barnet kommer till förskolan känner barnet igen mig och barnet känner att jag är okej.

(Karina 2018)

Pedagogerna lyfter fram att det är viktigt att vara en inbjudande pedagog, rolig, locka med material, vara en lugn pedagog samt inte stressa upp sig och istället lägga all tid på barnen för

att lära känna dem. Pedagogerna anser att deras stress kan spegla av sig på barn och påverka deras trygghet. Under inskolningen tilldelas barnet en pedagog som arbetar specifikt med anknytning och trygghet. Successivt börjar de andra pedagogerna närma sig barnet.

Vid inskolning börjar vi alltid i ett rum för att barnet ska känna trygghet. Vi märker att vissa barn vill tillbaka till det rummet för där började tryggheten.

(Gunnel 2018)

Samtliga pedagoger anser att det är viktigt att barnet är tryggt med flera pedagoger men det får ta den tiden det tar. Inskolning är det första mötet med barnet och pedagogerna anser att inskolning är en strategi för att skapa anknytning och trygghet till varje barn. För att barn och föräldrar ska känna sig trygga under inskolningen är det viktigt att bemöta varje enskilt barns behov.

Knyta an

Två pedagoger beskriver att anknytning innebär att knyta an till barn och alla möten med barn innebär att knyta nya band och att all kontakt med barn är att knyta an. Samtliga pedagoger berättar att knyta an är i grund och botten om att barn vågar visa sina känslor inte enbart att de är glada och nöjda utan även att de kan visa ilska, arga och ledsna. Knyta an innebär också att en eller flera vuxna får närma sig barn.

Anknytning innebär att knyta an till en fysisk person inte en sak utan en person.

(Agneta 2018)

En annan pedagog menar att knyta an är viktigt för att vissa barn kan vara otrygga hemifrån och behöver därför en trygg anknytning på förskolan. Pedagogerna beskriver att det är viktigt att intressera sig i barn genom att ta tillfällen som ges för att bygga upp en anknytning till exempel genom att vara med i barns lek.

Om barnet inte får trygghet och knyta an kan det vara svårt för barnet att öppna upp sig för nya kunskaper och erfarenhet.

(Sara 2018)

Anknytning innebär något som är viktigt ju tydligare och bättre jag knutit an till barn desto bättre pedagog kan jag vara.

(Maria 2018)

Genom att knyta an till barn skapas trygghet i barngruppen och en anknytningsprocess startar där pedagogerna bemöter barn för att de ska känna sig trygga i barngruppen.

Rutiner för att skapa trygghet och anknytning

För att skapa trygghet och anknytning beskriver pedagogerna att de arbetar utifrån rutiner. En pedagog menar att de har fasta rutiner de utgår ifrån varje dag och det är en trygghet i sig att varje dag ser likadan ut.

Det är viktigt med rutiner i verksamheten ju tråkigare det är desto bättre är det för det lilla barnet och att det ungefär ser ut på samma sätt varje dag.

(Agneta 2018)

En annan pedagog beskriver att det är viktigt med fasta rutiner men att pedagogerna ska vara flexibla och ändra på det som inte fungerar genom att ha en stomme i barngruppen som pedagogerna utgår ifrån men också kunna vara individuell mot varje enskilt barn. Två av pedagogerna uttrycker särskilt att de har rutiner i barngruppen om hur en bra kompis är, lära känna varandra och att de arbetar med samarbetsövningar. Det anser pedagogerna bidrar till ökad trygghet i barngruppen som vidare bidrar till att anknytning sker. Samtliga pedagoger beskriver att de använder sig av inskolningsrutiner som de utgår från under varje inskolning och har tydlig information till föräldrarna om hur inskolningen går till i deras verksamhet.

Vi har strikta rutiner eftersom vi har barn i behov av särskilt stöd. Viktigt med rutiner, bildstöd eftersom det bidrar till att trygghet skapas utifrån barn behov.

(Fatima 2018)

Genom rutiner och struktur skapas trygghet i barngruppen och pedagogerna använder sig dagligen av det som en strategi för att skapa en trygg anknytning mellan barn och pedagog.

Pedagogens roll

I nedanstående resultatdel presenteras: samspel med barn för att skapa trygghet och anknytning, samspel mellan pedagogerna för en trygg miljö, samspel med föräldrarna för en trygg miljö, trygghet, relationer för att skapa trygghet och anknytning. Dessa begrepp beskriver pedagogerna som betydelsefulla för att kunna arbeta med att skapa trygg anknytning och skapa trygghet i barngruppen.

Samspel

I intervjuerna upplevde samtliga pedagoger att samspel är betydelsefullt för barn för att skapa anknytning och trygghet. Samspel delas in i tre underkategorier: samspel med barn för att skapa trygghet och anknytning, samspel mellan pedagoger för en trygg miljö och samspel med föräldrarna med föräldrar för en trygg miljö.

Samspel med barn för att skapa trygghet och anknytning

En av pedagogerna uttrycker att samspel mellan barn och pedagog innebär att inte tvinga sig på barnet utan det ska vara ömsesidigt från båda parterna genom att följa barns villkor och deras behov. Vidare belyser pedagogerna att barn får välja vilken pedagog de vill gå till. Barn väljer oftast att gå till den pedagogen som de har byggt upp ett starkt anknytningsband till.

Barn väljer oftast en pedagog att samspela med detta sker oftast under inskolning. Det är bara att acceptera att det är så.

(Lisa 2018)

Det är viktigt att finnas för barnen när de behöver oss, det är många som inte kan språket i barngruppen. Det gäller att samspela utifrån deras behov, många barn kan inte uttrycka sig då använder jag kroppsspråket.

(Fatima 2018)

Samspel mellan pedagoger för en trygg miljö

Samspel mellan pedagoger är oerhört viktigt för att verksamheten ska fungera. En av pedagogerna belyser att man måste kommunicera och samspela med sina kollegor samt i arbetslaget komma överens om vilka strategier pedagogerna ska arbeta utifrån. För att verksamheten ska utvecklas måste arbetslaget samspela och diskutera vilka förhållningssätt

som inte fungerar och försöka förbättra de. Om samspelet mellan pedagogerna fungerar speglar det av sig på barns välmående och hur barn agerar utifrån det.

Bra att i arbetslaget hela tiden återkomma till att gå igenom vilka barn vi har. Finns barn som man tror är trygga som jag kanske glömmer bort. Vi har nog låtit dessa barn klara sig själv eftersom fokuset gick till de otrygga barnen. Viktigt att vi i arbetslaget ser varje enskilt barn oavsett.

(Sara 2018)

Samspel med föräldrar för en trygg miljö

Flertalet pedagoger berättar att det är viktigt att det fungerar mellan alla parterna, föräldrar, pedagoger och barn. Som pedagog ingår det i arbetet att samspela med föräldrarna och både barn och föräldrar ska känna sig trygga och informeras om förskolans verksamhet. Första samspelet sker under inskolningen där föräldrarna befinner sig med barnet på förskolan under några dagar. Två av pedagogerna uttrycker att det är viktigt att samspelet med föräldrarna fungerar för att anknytningen ska bli så bra som möjligt. Samtliga pedagoger betonar vikten av att det sker ett samspel med föräldrarna under inskolningen då föräldrarnas uppgift är att sitta och vara "tråkiga" medan pedagogernas uppgift blir att locka och fånga barns intressen under inskolningen.

Vi använder oss av närvarolistor där vi varje dag skriver hur barnets dag har varit då bekräftar vi för föräldrarna att deras barn blivit sedda.

(Sara 2018)

Pedagogerna upplever att anknytning innebär att skapa ett samspel med barn genom att vara nyfiken och ställa frågor samt vilket bemötande pedagogerna har gentemot barn. Samspelet mellan alla parterna är viktig för att barn ska känna sig trygga i barngruppen. Genom att föräldrarna känner sig trygga avspeglar det barnet.

Trygghet

En del av respondenterna anser att anknytning innebär att få en trygghet i barn och att barn vågar lämna sin trygga hamn hemma och knyta ett band till pedagogerna. Anknytning innebär också att göra både barn och föräldrar trygga med pedagogerna och verksamheten.

Anknytning innebär även att föräldrarna ska känna sig trygga med oss pedagoger på förskolan.

(Sara 2018)

En trygg anknytning innebär när barn känner sig trygga och kan komma till en och de leker och är glada samt att föräldrarna känner sig trygga.

(Fatima 2018)

Anknytning är trygghet och det ligger till grund för att barn ska närma sig ett lärande både genom att våga och vilja som hör ihop med utveckling och lärande. Om barn inte är trygga eller har en anknytning är det svårare att utvecklas och läras då det kan ta längre tid att komma vidare och utforska.

Är du inte trygg eller knutit an i miljön så är du inte mottaglig för inläring och har mycket svårare att ta in erfarenheter. Barnet behöver hela tiden kontrollera vart pedagogen befinner sig och pedagogerna ska skapa trygghet i verksamheten.

(Agneta 2018)

Trygghet i barngruppen handlar om att barn vågar utforska och släppa taget om pedagogen samt vara självgående. Samtliga pedagoger beskriver att bemötande är viktigt för att barn ska känna sig trygga i barngruppen. Respondenterna beskriver att de bemöter barn genom att vara lyhörda, närvarande pedagoger, inbjudande, ödmjuka, lyssnar in, roliga, glada, visar intresse för barn samt vara professionell i yrkesrollen. Pedagogerna menar att trygga barn utforskar mer och deltar i fler aktiviteter och om barn är trygga i barngruppen är de mer intresserade av vad som händer i verksamheten. Pedagogerna påpekar att inga stora förändringar ska ske i verksamheten utan allt ska se likadant ut för barns trygghet. En av pedagogerna berättar att de arbetar med att ha kort på varje barn i samlingen för att diskutera vem som är närvarande samt vem som är frånvarande vilket skapar trygghet i barngruppen enligt respondenten.

Anknytning innebär att få en trygghet i barnet, att barnet själv vågar lämna sin trygghet hemma och sätta sin trygghet till mig. Att barn litar på en och vågar vara sig själva vilket är viktigt i början. Vi börjar alltid med att skapa trygghet i ett rum sedan öppnar vi upp och låter barn utforska därför introducerar vi lite i taget.

(Gunnel 2018)

För att kunna skapa en trygg anknytning mellan barn och pedagog krävs det att barn är trygga i barngruppen. Pedagogernas bemötande och strategier som de arbetar utifrån bidrar till ökad trygghet som utvecklar en anknytning mellan barn och pedagog.

Relationer för att skapa trygghet och anknytning

Relationer är betydelsefullt för att skapa anknytning och trygghet hos barn. Pedagogerna anser att anknytning innebär att skapa relationer med barn och bemöta dem där de befinner sig för att kunna tillgodose varje barns behov. En av pedagogerna menar att anknytning innebär att få en bra relation från dag ett.

För att kunna trösta när barnet blir lämnad av föräldrarna måste det finnas en relation mellan mig och barnet.

(Agneta 2018)

En annan pedagog beskriver att relationer är en tråd som innebär att upprätthålla och ständigt tänka på sina relationer till barn, om man inte ständigt arbetar med relationerna kan tråden gå av och relationerna försämras. Det är betydelsefullt för barn att det skapas relationer mellan barn och pedagoger vilket leder till att barn vågar utforska mer och skapa relationer till sina kompisar.

När barn börjar lämna pedagogen för att utforska andra saker och prova på något nytt då vet barnet att jag finns om barnet skulle behöva mig.

(Lisa 2018)

Pedagogerna lyfter fram att relationer mellan pedagoger är betydelsefulla för att det ska fungera mellan pedagogerna eftersom arbetslagets relationer speglar av sig på barn. Flera pedagoger berättar att ett gott förhållningssätt till föräldrarna bidrar till utvecklade relationer både med barn och med föräldrar.

Att goda relationer med föräldrarna förenklar för barn att knyta an till oss pedagoger.

(Sara 2018)

För att kunna trösta när barnet blir lämnad av föräldrarna måste det finnas en relation mellan mig och barnet.

(Agneta 2018)

Med vissa barn kan jag märka att jag har tydligare anknytning och relation till exempel barn klarar av att ta både tillsägelser och positiva saker men i slutet av dagen är vår relation detsamma.

(Maria 2018)

Pedagogerna anser att relationer mellan barn och pedagog bygger på att kunna lyssna av och in barn vilket skapar anknytning. När barns behov blivit tillgodosedda skapas trygghet i barngruppen. Anknytning handlar om att skapa relationer och när relationerna har stärkts vågar barn lämna pedagogen och utforska miljöerna.

Närvarande pedagog

Pedagogerna anser att en närvarande pedagog är viktigt för att kunna knyta an och skapa trygghet i barngruppen. För att kunna nå barn krävs det att pedagogerna är i deras nivå och att de visar intresse för barn vilket stärker tryggheten i barngruppen. Vidare lyfter pedagogerna att det är betydelsefullt att se varje enskilt barn genom att läsa av och tillgodose deras behov. Alla barn är olika och pedagogerna arbetar med att barn alltid är i fokus och att först kunna känna av situationen innan mötet med barnet sker. Pedagogerna belyser att det är viktigt att vara lyhörd, närvarande, skapa tillit och att vara på golvet där pedagogerna möter barnen i deras lek.

Hela tiden vara en närvarande pedagog, en av pedagogerna får sitta med barnen och den andra får cirkulera. Sitta mycket på golvet och vara närvarande samt vara på barns nivå.

(Lisa 2018)

Pedagogerna beskriver att de ska utgå från barns behov i olika situationer i verksamheten samt att tänka på sitt bemötande gentemot barn. Det är betydelsefullt att uppmuntra barn i deras lek som kan bygga upp barns självkänsla och då skapas trygghet vilket medför att barn vågar utforska miljöer, barngruppen samt släpper pedagogerna.

Att försöka vara närvarande, nära barnen, vara där barnen är, ta tillvara på deras intressen skapar trygghet och barnen känner att de blir sedda.

(Sara 2018)

Några respondenter beskriver att de använder en rutin att de delar upp barngrupperna i mindre grupper för att kunna se varje enskilt barn och kunna vara en närvarande pedagog vilket gör det lättare att se varje barns behov och skapa trygghet i mindre grupper enligt respondenterna.

Genom att inte gå in så många efter utevistelsen ser jag varje barn och de får den tiden de behöver för att kunna klä av sig i tamburen. Barn får ta den tiden de behöver och jag finns närvarande för dem.

(Agneta 2018)

En närvarande pedagog är grunden till att skapa anknytning med barn och att det bidrar till att de känner sig trygga när pedagogerna är närvarande. För att skapa anknytning till barn krävs det att pedagogerna är tillgängliga till exempel genom att ha ett ledigt knä om barn söker trygghet.

Man kan vara närvarande på olika sätt till exempel sätta sig ner och lyssna på barnen och visar att jag är intresserad och vill vara med i deras lek.

(Sara 2018)

Till bästa mån se barnen i det som sker på förskolan därför är det viktigt att jag kan läsa av hur barnen mår, att de har tillit till mig, om de behöver en kram eller vad som ska jag finnas som en närvarande pedagog. Vi ska ha roligt tillsammans och jag ska vara en kompis som barnen trivs med.

(Maria 2018)

För de barn som saknar språket är det betydelsefullt att pedagogerna använder kroppsspråket för att knyta an och skapa trygghet. En närvarande pedagog innebär inte enbart att pedagogen är på förskolan utan hur pedagogen agerar med barn. Pedagoger som är på förskolan men som inte är delaktiga tillsammans med barnen utvecklar inte en trygg anknytning däremot kan en närvarande pedagog bidra till att det skapas en trygg anknytning mellan barn och pedagog och barnen känner sig trygga i barngruppen. Pedagogerna bemöter barn genom att vara en närvarande pedagog, vara lyhörd, skapa tillit till varandra och bemöta barn efter deras behov vilket ökar tryggheten i barngruppen.

Sammanfattning

Vid analysen av det insamlade data framkommer det flera likheter i pedagogernas svar och tankar men även skillnader i deras resonemang. Samtliga ansåg att närvarande pedagog och inskolning är viktigt och hör ihop med anknytning och trygghet. Inskolning kopplade samtliga pedagoger till att det är där anknytningsrelationerna och tryggheten börjar och där pedagogerna bygger upp förtroende samt knyter an till barn. Pedagogerna anser att när barn känner sig trygga och har knutit an till pedagogerna har de lättare att utveckla nya kunskaper och erfarenheter. Resultatet visar att vissa pedagoger lyfter fram anknytning som mest relevant medan andra pedagoger lyfter fram att trygghet är väsentligast. Teorierna som benämnts tidigare i studien lyfter även fram likheter med resultatet. Genom att pedagogerna bemöter varje enskilt barn utifrån deras behov skapas trygghet och tillit till pedagogerna. Den största skillnaden som uppmärksammas är hur pedagogernas inskolningsrutiner går till. Andra faktorer som framkom under intervjuerna var relationer, rutiner och samspel som pedagogerna anser ökar barns trygghet i barngruppen. Resultatet som framkommer visar hur pedagogerna arbetar för att skapa trygghet i barngruppen, vad anknytning innebär och pedagogernas medvetenhet samt kunskaper kring hur anknytning byggs upp mellan barn och pedagog. Syftet med denna studie är att skapa större kunskaper om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen. Vi upplever att vi har skapat en större förståelse och kunskaper kring vad anknytning innebär och hur pedagogerna resonerar kring ämnet. Av resultatet har vi fått en större inblick i hur pedagogerna skapar trygghet och anknytning i barngruppen samt vilka strategier pedagogerna använder.

DISKUSSION

I avsnittet diskuteras resultatet som relateras till tidigare forskning och teorier som tidigare behandlats i studien. Vidare diskuteras valet av metod i studien och didaktiska konsekvenser lyfts fram. Avsnittets sista del är förslag till fortsatt forskning inom ämnet.

Resultatdiskussion

Syftet med studien är att skapa större kunskap om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen. Frågeställningarna som studien utgår från är: vad anser pedagogerna att anknytning är och hur arbetar de för att skapa en trygg anknytning till barn? Vilka olika strategier beskriver pedagogerna att de använder för att skapa trygghet och anknytning? Hur beskriver pedagogerna att de bemöter barnen för att de ska känna sig trygga i barngruppen? Resultatet kommer diskuteras utifrån rubriker som har samband med rubrikerna i resultatet och kopplas till tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter. Utifrån pedagogernas resonemang kring anknytning och trygghet i förskolan kan vi se likheter mellan pedagogernas resonemang och tidigare forskning som belyses i bakgrunden samt att teorierna som använts i studien har hjälpt oss att på olika sätt förstå pedagogernas resonemang om anknytning och trygghet.

Inskolning

Respondenterna i föreliggande studie beskriver att inskolning har stor betydelse för trygghet och anknytning i förskolan. Det är under inskolning det första mötet med barnet sker och att det är viktigt att inskolningen genomförs på ett konkret sätt där pedagogerna tillgodoser barns behov och att både barn och föräldrar känner sig välkomna och trygga. I enlighet med Jovanovic, Brebner, Lawless och Young (2016, ss. 95-99) visar forskning att om barn ska utveckla trygghet under inskolningen är det betydelsefullt att pedagogerna utgår från barns behov. Vidare menar Lindgren och Torro (2017, s. 8) att inskolning är en introduktion till förskolan dit barn kommer tillsammans med sina föräldrar. För pedagogerna i vår studie medför det möjlighet att skapa relationer och knyta an till barn och påbörja en anknytningsprocess. Samtliga respondenter berättar att barnen får en ansvarspedagog under inskolningsperioden som arbetar specifikt med trygghet och anknytning. Brandtzaeg, Torsteinson och Öiestad (2016, ss. 159- 161); Lindgren och Torro (2017, s. 8) beskriver att när barn börjar på förskolan ska de knyta an till en pedagog som blir barns trygghet i verksamheten. Broberg, Hagström och Broberg (2012, s. 51) beskriver olika anknytningsmönster som är grunden till hur barns tidigare erfarenheter med sina föräldrar dessa erfarenheter speglar hur barnet kommer agera och knyta an till pedagogerna på förskolan. Anknytning är en förutsättning för trygghet och trygg anknytning leder till trygga barn.

Knyta an

Forskning som tidigare nämnt i bakgrunden av Hagström (2010, ss. 16, 84-85) visar att pedagogernas förmåga att knyta an både fysiskt och känslomässigt blir betydelsefullt för barn i likhet med vad respondenterna beskriver att anknytning innebär att knyta an till barn och alla möten med barn innebär att knyta nya band och det är betydelsefullt för barn. Några pedagoger berättar att knyta an innebär i grund och botten om att barn vågar visa sina känslor. För att kunna skapa en trygghet behöver barn knyta an till en sekundär anknytningsperson på förskolan och när det har byggts upp ökar barns utforskningsystem och leken drar igång.

Brandtzaeg, Torsteinson och Öiestad (2016, ss. 27-28) visar att barn trivs mer i förskolan om de har byggt upp en sekundär anknytning till minst en pedagog. Det överensstämmer med vad vårt resultat visar att knyta an innebär att en eller flera vuxna får närma sig barnet. En annan pedagog menar att knyta an är viktigt för att några barn kan vara otrygga hemifrån och behöver därför en trygg anknytning på förskolan. Pedagogerna belyser att det är viktigt att intressera sig i barnen genom att ta tillfällen att bygga upp en anknytning till exempel genom att vara med i barns lek. Anknytning betyder att det är det första steget för att bli trygg, anknytning skapas först sedan kommer trygghet. Begreppen anknytning och trygghet bygger på varandra och vi tar med oss att vi behöver skapa trygghet för barnen i barngruppen men även skapa anknytning till barnen för att kunna knyta an.

Rutiner för att skapa trygghet och anknytning

Respondenterna beskriver att de arbetar utifrån rutiner för att skapa trygghet och anknytning i barngruppen. En respondent beskriver att de har fasta rutiner som de arbetar utifrån varje dag men att pedagogerna ska vara flexibla och ändra på det som inte fungerar samt att vara individuella mot varje enskilt barn. Brandtzaeg, Torsteinson och Öiestad (2016, ss. 39-46) lyfter att i den nedre delen av trygghetscirkeln handlar det om anknytningsbehov vilket innebär att pedagogerna ska se varje barn, skydda dem samt bemöta varje barns behov. Samtliga pedagoger beskriver att de använder sig av inskolningsrutiner som de utgår ifrån under varje inskolning till exempel hembesök eller introduktionssamtal. Broberg, Hagström och Broberg (2012, ss. 149-150) belyser att det finns tre syften med inskolningsperioden för att barn ska känna sig trygga och knyta an till pedagogerna. Rutiner ger mer trygghet som blir hjälp för att kunna skapa trygghet för barn enligt trygghetscirkeln.

Samspel

Flertalet respondenter belyser att det är viktigt för anknytning och trygghet att de fungerar mellan alla parter, föräldrar, pedagoger och barn. En annan respondent beskriver att samspelet mellan barn och pedagog innebär att inte tvinga sig på barn utan det ska vara ömsesidigt från båda parterna. I tidigare forskning, som har belysts i bakgrunden, beskrivs att under barns utveckling skapas kunskaper och erfarenheter om sitt eget, sina känslor, hur barn samspelar med andra människor och hur barn utvecklar sina kunskaper samt lärande under tidig ålder (Brandtzaeg, Torsteinson & Öiestad 2016, ss. 30-31; Grina 2015, ss. 29-30; Killén 2014, ss. 20-21). Bowlby (2010, ss. 155-156) beskriver att under barns första levnadsår innebär det att leva igenom sociala gemenskaper och skapa relationer till andra vilket är i likhet med vad vårt resultat visar - att de är viktigt att skapa samspel och relationer till barn. Trygghet och anknytning är varandras förutsättningar där inget av begreppen kommer före det andra.

Trygghet

Resultatet visar att om barn ska känna sig trygga ska föräldrarna också känna sig trygga, båda parterna ska vara involverade i verksamheten. Respondenterna anser att anknytning är trygghet och det ligger till grund för att barn ska närma sig ett lärande, både genom att våga och vilja som hör ihop med utveckling och lärande. Om barn inte är trygga eller har en anknytning är det svårare att utvecklas och lära och därför kan det ta länge tid för barnen att på egen hand våga utforska sin omgivning. Det överensstämmer med vad tidigare forskning har kommit fram till Commodari (2013, ss 124-127, 131) menar att inlärningsförmågan är en grund till att barn får det lättare vid övergång till skolan. Om barn inte skapar anknytning till en pedagog kan det innebära svårigheter i barnens inlärningsförmåga under deras framtida

skolgång. Däremot ska det finnas intressanta och lärorika miljöer i förskolan vilket kan hjälpa barn till att stimuleras och utvecklas. Anknytning har en viktig plats när det handlar om att barn ska knyta an. Brandtzaeg, Torsteinson och Öiestad (2016, ss. 20-21) beskriver att trygghet och anknytning är varandras förutsättningar och som en helhetsbild är det viktigt att väva samma begrepp och se dem som ömsesidigt där anknytning och trygghet är beroende av varandra. Några respondenter beskriver att anknytning är trygghet och att anknytning innebär att få trygghet i barnen detta i enlighet med den forskningen av Brandtzaeg, Torsteinson och Öiestad (2016, ss. 20-21).

Relationer för att skapa trygghet och anknytning

Resultatet visar att respondenterna anser att anknytning är att skapa relationer med barn och bemöta varje barn där de befinner sig för att kunna tillgodose barnens behov. Relationer är betydelsefullt för att skapa anknytning och trygghet. Detta överensstämmer med vad Quan-McGimpsey, Kuczynski och Brophy (2011, ss. 232-236, 239-241) beskriver att det skapas nära relationer med barn då pedagogerna ska ha ett professionellt synsätt gentemot barn samt att det uppstår känslomässiga relationer mellan barn och pedagog. Forskaren betonar att det utvecklas ett anknytningsförhållande mellan barn och pedagog där pedagogens roll blir betydelsefull. Vidare menar Quan-McGimpsey, Kuczynski och Brophy (2011, ss. 232-237) att skapa trygga relationer kräver tid, engagemang samt samspel. Respondenterna beskriver att det är betydelsefullt att skapa relationer för det bidrar till att barn vågar utforska verksamheten mer. Bowlby (2010, ss. 33-34) beskriver trygghetsbasen som innebär att om barn är trygga och litar på sin trygga bas utforskar de mer. I tidigare forskning om anknytning synliggörs vikten av att pedagogerna skapar goda relationer med barn och att pedagogerna ska prioriterar sitt bemötande mot barn detta är i enlighet med vad vårt resultat tidigare visar (Hagström 2010, s. 194; Kinnari 2014, s. 38). Relationer skapar möjligheter till anknytning som då leder till trygghet vilket innebär att anknytning är en förutsättning för trygghet.

Närvarande pedagog

Killén (2014, ss. 127- 128) beskriver att när barn känner sig hotade och anknytningssystemet sätts igång måste barn veta att det finns minst en pedagog närvarande som kan skydda och trösta dem. Respondenterna beskriver att det är viktigt att vara en närvarande pedagog, lyhörd, skapa tillit och befinna sig på golvet där pedagogerna möter barn i deras lek. För att skapa anknytning till barn krävs det att pedagogerna till exempel har ett ledigt knä om barn söker tröst och trygghet. I enlighet med Hagströms (2010, ss. 173, 187-188) avhandling visar det att de är viktigt att kunna förstå barn känslor, kunna tolka och besvara känslorna. Forskaren belyser även att pedagogerna blir en kompletterande anknytningspedagog som ska vara lyhörd, närvarande, tålmodig, nyfiken och känslomässig. Pedagogerna är kompletterande anknytningspersoner och enligt Broberg, Hagström och Broberg (2012, ss. 44-45) är trygghetscirkeln kärnan i anknytningsteorin och pedagogerna behöver förhålla sig till trygghetscirkel för att kunna skapa relationer och trygghet i barngruppen. Begreppen anknytning och trygghet är ömsesidiga och beroende av varandra eftersom båda begreppen går in i varandra och inget av begreppen kommer före det andra.

Metoddiskussion

Intervjuer användes som metod med verksamma pedagoger. Den valda metoden är relevant för att besvara problemområdets syfte som är att skapa större kunskaper om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen. Därför upplevde vi att intervjuer var ett relevant verktyg för att besvara syftet vilket även Lantz (2013, ss 48-49) beskriver. Dalen (2015, ss. 14-15) beskriver intervjuer som innebär en forskningsmetod för insamling av data för att besvara studiens syfte samt att respondenternas egna erfarenheter, tankar och känslor framförs. Genom att vi intervjuade nio pedagoger varav sex är förskollärare och tre barnskötare fick vi ett fylligt material att analysera och utgå från. Vi använde oss av semistrukturerade intervjuer som innebär frågor som inte har något givet svar utan där respondenterna fick möjlighet att formulera sina egna tankar och erfarenheter. Det upplevdes att respondenterna hade större möjlighet att utveckla svaren utifrån egna tankar. Det var en givande dialog mellan oss och respondenterna eftersom det inte blev en obekväm situation utan det var avslappnat och respondenternas svar kom naturligt vilket kan bero på att vi började med bakgrundsfrågor (Alvehus 2014, ss. 82-83; Kihlström 2007, s. 52). En fördel som upplevdes var att intervju en respondent i taget eftersom det underlättade fokuset på respondenten och vi var fullt närvarande. Vi ansåg att miljön påverkade oss för att kunna koncentrerar oss på vad respondenterna sa under intervjuerna (Bryman 2018, ss. 261-262). Respondenterna valde rum där vi inte blev störda av omgivningen även Lantz (2014, ss. 91-96) belyser att det kan vara viktigt att fundera på hur intervjuaren eller den som blir intervjuad påverkas av rummet och omgivningen.

Under intervjuerna upplevde vi att det var en lugn och givande stämning eftersom vi ansåg att det är gynnsamt att intervju pedagoger som vi inte har någon relation till. En nackdel som vi upplevde under intervjuerna var att några pedagoger upplevdes obekväma och nervösa. Däremot fördes inga privata samtal utan både vi och respondenterna koncentrerade oss på att genomföra intervjuerna. Under intervjuerna användes ljudupptagning och vi antecknade i ett frågeformulär. Det som diskuterades i efterhand är om det hade underlättat om en av oss antecknade och den andra ställde frågor och koncentrerat sig på respondenterna och dess svar. Vi fokuserade mycket på anteckningarna istället för att hela tiden ha ögonkontakt med respondenterna, Kihlström (2007, s. 232) beskriver även att det är vanligast att en person intervjuar och den andra antecknar.

Om inte ljudupptagning hade använts hade materialet inte varit lika fylligt och rikt eftersom det var svårt att tyda det som hade skrivits i anteckningarna. Det som var betydelsefullt var när ljudupptagning använts kunde vi gå tillbaka och lyssna igenom materialet flera gånger och utifrån inspelningen framkom det exakta citat som respondenterna framfört vilket ökar trovärdigheten i studien. Kihlström (2007, s. 232) belyser även att inspelning är ett bra verktyg för om inte inspelning hade använts i intervjuerna hade vi inte kunnat gå tillbaka och lyssna. En annan sak som diskuterades efter studiens genomförande var hur resultatet hade sett ut om respondenterna hade fått frågeformuläret innan intervjuerna genomfördes och kunde läsa igenom och förbereda sig.

Didaktiska konsekvenser

Syfte var att skapa större kunskaper om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen. Resultatet av studien visar att pedagogerna är medvetna om anknytning och arbetar med det men att ordet anknytning inte benämns. Pedagogerna upplever att det ibland glöms bort efter inskolningen för ordet anknytning nämns inte i styrdokument. En synnerligen viktig aspekt är inskolningen då många av pedagogerna kopplar anknytning och trygghet till inskolning. Vi anser att inskolning är en viktig del i barns utveckling därför hade det varit gynnsamt om pedagogerna tillsammans med föräldrarna får fram bästa inskolningsmetoder för varje enskilt barns behov eftersom vi upplever att de flesta utgår ifrån inskolningsmodeller som används till alla barn. Utifrån resultatet samt egna erfarenheter upplever vi att det ibland kan ta längre tid för barn att inskolas och knyta an till pedagogerna samt att känna sig trygga i barngruppen. Det är betydelsefullt att se över hur inskolningen ska fungera för det är det första mötet med barnet samt deras första intryck av förskoleverksamheten. Lindgren och Torro (2017, ss. 11-13) beskriver att inskolning är grunden till trygghet och redan under inskolningen krävs det att barn knyter an till minst en pedagog eftersom knyta an kräver prestation och engagemang av pedagogerna.

Studien är relevant då det idag går fler barn på förskolan än det någonsin gjort och enligt Brandtzaeg, Torsteinson och Öiestad (2016, s. 103) finns det fortfarande ungefär, 30 % till 40 % barn som har en otrygg anknytning. Det är viktigt att dessa barn får vuxen kontakt och vi pedagoger möter dessa barn och kan vara tillgängliga och möta dem i deras känslor. Det är betydelsefullt att vi pedagoger arbetar med anknytning och trygghet i förskolan och att vi är medvetna om vad anknytning är samt hur man kan arbeta med det. Killén (2014, ss. 14-15) beskriver att kunskap om anknytning behövs i förskolan och att pedagogerna blir viktiga omsorgsgivare samt kompletterande anknytningspersoner. Vidare belyser författaren att barn som befinner sig i svåra situationer i livet blir pedagogerna ännu mer betydelsefulla eftersom dessa barn kan knyta an till pedagogerna samt att de klarar sig lättare i framtiden om de knutit an till pedagogerna.

Den största utmaningen i det fortsatta arbetet ute i verksamheterna upplever vi är att arbeta i ett enigt arbetslag som arbetar utifrån samma strategier. Genom att kommunicera i arbetslaget utgör det en verksamhet med struktur som ökar barns trygghet i förskolan. Samspelet i arbetslaget speglar av barns relationer och om arbetslaget har bra samspel gynnar det barns trygghet och anknytning. I enlighet med Killén (2014, s.15) beskrivs en annan utmanande situation i förskolan som innebär att vi pedagoger ska ersätta föräldrarna under tiden barnen är på förskolan. Det innebär att trösta barnen och handskas i olika situationer samt finns som stöd vid olika tillfällen.

Det som vi tar med oss är vikten av att se varje enskilt barns behov och att skapa trygghet i barngruppen. Vi pedagoger lägger grunden för ett livslångt lärande och förskolevistelsen har en påverkan på kommande skolgång därför är det oerhört viktigt att vara en medveten pedagog. En tanke som väckts hos oss under studiens gång är att pedagoger fokuserar mer på otrygga barn och ibland glöms de ”trygga” barnen bort eftersom man tar förgivet att dessa barn är trygga men i grund och botten kan dessa barn också vara otrygga. Pedagogerna fokuserar mer på barn som är ledsna och visar sina känslor medan de tysta barnen glöms bort. Det vi tar med oss är att försöka se alla barn och lägga lika mycket fokus på alla barn. Avslutningsvis tar vi också med oss att det inte spelar någon roll vad du gör som pedagog utan det viktigaste är hur du bemöter varje barn och hur du knyter an för att skapa trygghet och att erbjuda en trygg miljö så att det blir möjligt att knyta an.

Fortsatt forskning

Intressanta fortsatta forskningsmöjligheter hade varit att undersöka hur storleksgrupperna på förskolan påverkar barns möjligheter att få en trygg anknytning och hur relationen mellan barn och pedagog hade sett ut. Vi hade velat undersöka hur de stora barngrupperna påverkar barn utifrån trygghet. Samt att det hade varit intressant att undersöka anknytning och trygghet ur ett barnperspektiv kring hur barn upplever anknytning i förskolan eftersom denna studie grundas ur ett pedagogiskt perspektiv.

REFERENSER

Alvehus, Johan (2014). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Bowlby, John (2010). *En trygg bas: kliniska tillämpningar av anknytningsteorin*. 2. utg. Stockholm: Natur & kultur

Brandtzæg, Ida, Torsteinson, Stig & Øiestad, Guro (2016). *Se barnet inifrån: att arbeta med anknytning i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur

Brinkjaer, Ulf & Høyen, Marianne (2013). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Broberg, Malin, Hagström, Birthe & Broberg, Anders (2012). *Anknytning i förskolan: vikten av trygghet för lek och lärande*. 1. Uppl. Stockholm: Natur och kultur

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber

Christoffersen, Line & Johannessen, Asbjørn (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. 1. Uppl. Lund: Studentlitteratur

Commodari.E. (2013). Preschool teacher attachment, school readiness and risk of learning difficulties Department of Educational Processes. *Early Childhood Research Quarterly*. 28(1) ss. 123-133. tillgänglig på internet: https://ac-els-cdn-com.lib.costello.pub.hb.se/S0885200612000348/1-s2.0-S0885200612000348-main.pdf?_tid=40d6ae4f-5347-49db-8aee-1ca1583078c6&acdnat=1542633342_764be4ae4f4981245e8856553cfb2975 [2018-11-19]

Dalen, Monica (2015). *Intervju som metod*. 2., utök. uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Doverborg, Elisabet & Pramling Samuelsson, Ingrid (2012). *Att förstå barns tankar; kommunikationens betydelse*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Liber

Ekström, K. (2007). *Förskolans pedagogiska praktik: ett verksamhetsperspektiv*. Diss. Umeå: Umeå universitet, [Tillgänglig på internet 2018-11-12] http://www.lh.umu.se/digitalAssets/6/6084_avh_ekstrom.pdf

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (2015). Kvalitativ forskning och kvalitativ analys. I Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 2., utök. uppl. Stockholm: Liber ss. 16-43

Grina, Terje (2015). *Den livsviktiga anknytningen: teori, utredning och behandling*. 1. uppl. Stockholm: Gothia fortbildning

Hagström, B. (2010). *Kompletterande anknytningsperson på förskola*. Diss. Malmö: Malmö Högskola. Tillgänglig på internet: [http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/9891/Birthe %20MUEP.pdf?sequence=3&isAllowed=y](http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/9891/Birthe%20MUEP.pdf?sequence=3&isAllowed=y) [2018-11-15]

Jovanovic, Jessie; Brebner, Chris; Lawless, Angela and Young, Jessica. Childcare educators' understandings of early communication and attachment. 2016. [online]. *Australasian Journal of Early Childhood*; 41(4) online annex ss. 95-105. Tillgänglig på internet: <https://search-informit-com-au.lib.costello.pub.lb.se/fullText;dn=214289;res=AEIPT> [2018-11-19]

Kihlström, Sonja (2007). Intervju som redskap. I Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 47-56

Kihlström, Sonja (2007). Uppsatsen - examensarbetet. I Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 226-246

Killén, Kari (2014). *Förebyggande arbete i förskolan: samspel och anknytning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Kinnari, D. (2014). *The teacher's role in identifying and supporting children with attachment problems in daycare centres* Diss. University of Stavanger, Norway. Tillgänglig på internet: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/197031> [2018-11-19]

Lantz, Annika (2014). *Intervjumethodik*. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Lindgren, Camilla & Torro, Tuula (2017). *Trygg inskolning: grunden för en givande förskoletid*. Första upplagan Stockholm: Gothia Fortbildning

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. utg.] (2016). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Löfdahl, Annica (2014). God forskningssed - regelverket och etiska förhållningssätt. I Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 32-43

Malmqvist, Johan (2007). Analys utifrån redskap. I Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 122-133

Quan-McGimpsey, S., Kuczynski, L. & Brophy, K. (2011). Early education teachers conceptualizations and strategies for managing closeness in child care: The personal domain. *Journal of Early Childhood Research*, 9(3), ss. 232-246. Tillgänglig på internet: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1476718X10389146?fbclid=IwAR1AVKtM5ux2s6aWFxxK1M3gOXL0Om4Dj6a1ezNIJkYVaLMI4QfL4MruW-0> [2018-11-15]

Roos, Carina (2014). Att berätta om små barn - att göra en minietnografisk studie. I Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 46-57

Ryen, Anne (2004). *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi

Skolverket (2017) *Barn och personal i förskolan*. Stockholm: Skolverket

Tillgänglig på internet: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning> [2018-11-12]

Trost, Jan (2014). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

BILAGOR

Bilaga 1: Missivbrev

Hej!

Vi, Mona och Marina går förskollärarytbildningen vid högskolan i Borås. Vi läser termin sju och därmed vår sista termin på lärarutbildningen och skriver examensarbete inom ett vetenskapligt område. Det valda ämnet handlar om trygghet och anknytning i förskolan.

Inför det vetenskapliga arbetet har vi fördjupat oss i litteratur om ämnet men för att vi ska kunna genomföra undersökningens syfte och besvara frågeställningarna behöver vi kunskaper och upplevelser från er.

Syfte med studien är att skapa större kunskap om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen. Metoden vi har valt att utgå från är kvalitativa intervjuer med pedagoger i förskolan. Intervjuerna kommer att spelas in via ljudupptagning och tar cirka 20-25 minuter. Informationen som vi får vid intervjuerna kommer följa de etiska reglerna som innebär att de uppgifter som framkommer endast kommer användas till studien syfte. I examensarbetet kommer det inte framgå några namn, ålder eller vilken förskola som deltagit i undersökningen utan vi kommer använda oss av pseudonymt namn. Undersökningen är frivillig och du kan närsomhelst avbryta deltagandet.

Om ni har några frågor kring undersökningen kan ni nå oss på mail sxxxxxx@student.hb.se och sxxxxxx@student.hb.se eller via telefon 070xxxxxxx eller 070xxxxxxx

Hoppas vi ses!

Med vänliga hälsningar

Mona Mahmoud och Marina Vasiljevic

HÖGSKOLAN I BORÅS

2018-11-21

Mona Mahmoud och Marina Vasiljevic,
Anknytning och trygghet i förskolan

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen Examensarbete; att utforska pedagogisk arbete för förskollärare vid Högskolan i Borås utför vi en studie. Syftet med studien är att skapa större kunskap om pedagogernas resonemang om arbetet med anknytning i förskolan samt hur pedagogerna skapar trygghet i barngruppen. Vi som utför studien skulle vilja att du lämnar vissa uppgifter om dig själv, närmare bestämt namn, ålder, utbildning och hur länge ni har varit verksamma i yrket.

Uppgifterna kommer att användas för att veta vilken utbildning samt hur länge man varit verksamma i förskoleverksamheten. Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av oss samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen. Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. Tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i oidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig. Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

Bilaga 2: Intervjufrågor

Bakgrundsfrågor:

1. Ålder?
2. Hur länge har du varit verksam i yrket?
3. Vilken utbildning?

Intervjufrågor:

1. Vad anser du anknytning innebär? Kan du berätta om något speciellt tillfälle? Vad innebär en trygg anknytning? Kan du beskriva en trygg anknytning?
2. Vilka strategier använder du för att skapa trygghet i barngruppen? Hur gör du? Vad gör du för att skapa trygghet i barngruppen?
3. Hur vet du att du har skapat en trygg anknytning? Kan du ge exempel?
4. Finns det något viktigt att tänka på när det gäller att knyta an till barn? Berätta vad du anser är betydelsefullt för att skapa anknytning i mötet med barn?
5. Anser du att du i din profession arbetar med anknytning i ditt vardagliga arbete? Om ja, på vilket sätt?
6. På vilket sätt anser du att du tillgodose barn anknytningsbehov?
7. Kan man se vilken typ av anknytning ett barn har? Hur kan man se det? Kan du se att anknytning hör ihop med utveckling och lärande? Om ja, på vilket sätt?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se